

11 JUN 2008



JUSTISDEPARTEMENTET	
11 JUN 2008	
SAK NR.:	200801226
KONT. BOK:	PIA / PIA / BF
DOK NR.:	29 / 431.0

NORDLAND STATSADVOKATEMBETER

Det Kongelige Justis- og Politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
200801226- /IBF

Vår ref.:
Jnr 34/2008
Ark 441.0

Dato:
5. juni 2008

NOU 2008: 4 "Fra ord til handling – Bekjempelse av voldtekt krever handling" – Høring

Det vises til departementets høringsbrev av 14. mars 2008.

Statsadvokatene i Nordland er enig i at voldtekt er en så alvorlig handling at det bør legges til rette for best mulig behandling av sakstypen på alle plan, fra forebyggende tiltak for å hindre av voldtekter blir begått, til best mulig etterforskning og håndtering av sakene hos politi, påtalemyndighet og domstoler, slik at de voldtekter som likevel blir begått, blir avdekket og gjerningspersonen straffet. I tillegg er det viktig at ofrene får god helsemessig oppfølging og pådømt sine erstatningskrav. Utvalget gir viktige og nyttige innspill på alle områder. Statsadvokatene i Nordland har valgt å begrense høringsuttalelsen til i hovedsak å rette seg mot kapittel 8 i NOUen, Rettsapparatets behandling av voldtektssaker, idet vi anser at det først og fremst er på dette området vi har erfaringer ut fra vår håndtering av voldtektssaker.

Vi er enig i at politiets håndtering av anmeldelser av seksuelle overgrep er av avgjørende betydning for de juridiske avgjørelser som senere treffes, idet både påtale- og domstolsleddet alltid vil være prisgitt politiets evne og vilje til å innhente tilstrekkelig og pålitelig informasjon. Det er derfor viktig at politiet settes i stand til å håndtere disse sakene raskt og med så høy kvalitet som mulig. Med dette som bakgrunn er det viktig å være åpen for nye tiltak som kan bidra til dette. Statsadvokatene i Nordland stiller seg likevel tvilende til om opprettelse av et nytt spesialorgan; Politiets sentrale enhet mot seksualisert vold (SEPOL) vil være den gunstigste måten å få til dette på. Vi ser at en sentral enhet med høy kompetanse vil kunne være en viktig og god samarbeidspartner for det lokale politi, og gi viktige bidrag for å gjøre de riktige etterforskningsskritt til riktig tid. Men vi er av den oppfatning at det beste ville være om det enkelte politidistrikt innehar kompetanse til å håndtere dette selv, eventuelt i samarbeid med nabolokalt. Dette vil ansvarliggjøre det enkelte distrikt, og gi en "eierfølelse" til sakene. Vi har en viss frykt for at opprettelse av SEPOL vil kunne føre til det motsatte – at oppbygging av kompetanse på dette felt ikke blir prioritert i de enkelte distrikt med den begrunnelse at her kan man lene seg på SEPOL. Videre kan man risikere en viss ansvarspulverisering i den enkelte sak dersom det i ettertid viser seg å være etterforskningsskritt som burde ha vært gjort eller gjort på en annen måte.

Vi er av den oppfatning at oppbygging av SO-team innen de enkelte distrikt, eventuelt i samarbeid mellom flere distrikter, er veien å gå for å oppnå en forbedret behandling av sedelighetssakene. En forutsetning for at dette skal bli vellykket er imidlertid at det tilføres ressurser som muliggjør at teamene kan jobbe slik som beskrevet i NOUen punkt 8.4.1. Videre vil ferdigstillelsen av en nasjonal elektronisk dreiebok for voldtektssaker være et viktig hjelpemiddel lokalt, under forutsetning at denne holdes ajour fra sentralt hold, jf forslag til tiltak fra riksadvokatens arbeidsgruppe.

For øvrig vises det til høringsuttalelse fra politimesteren i Salten av 30. mai 2008 hvor vi slutter oss til synspunktene vedrørende opprettelse av SEPOL i brevets punkt 2.

Når det gjelder utvalgets øvrige forslag vedrørende politiet (NOUen punkt 8.4) tiltrer vi disse. Vi vil likevel poengtere i forhold til formelle krav til avhører (punkt 8.4.2) og obligatorisk opptak av politiavhør (punkt 8.4.3) at her må eventuelle retningslinjer også ta høyde for praktiske forhold. F eks må en fornærmet som har forholdt seg til en etterforsker i forbindelse med tidligere avhør, eller fordi vedkommende ønsker å forklare seg til en av samme kjønn, ikke bli møtt med at det går ikke fordi vedkommende ikke er sertifisert. Videre må ikke retningslinjer om opptak bli så strenge at det fører til forsinkelser med å ta viktige avhør fordi det oppstår tekniske problemer med utstyret eller at fornærmede må reise langt for å komme til tjenestested hvor utstyr finnes. Et eksempel fra en verserende sak som kan nevnes, er en fornærmet som under etterforskningen ikke samtykket til opptak av avhør på lyd/bilde. Det var snakk om et tilleggsavhør en tid etter inngivelse av anmeldelse. Under hovedforhandlingen for tingretten kom det frem at årsaken til at hun ikke samtykket, var at den etterforskeren som tidligere hadde mottatt anmeldelsen ikke hadde opplæring i avhør på lyd/bilde, og at fornærmede vegret seg for å forklare seg til en ny person (som i tillegg var mann).

I forbindelse med opptak av avhør er det videre viktig at det fra sentralt hold arbeides med å få teknisk utstyr hos politiet, påtalemyndigheten og i domstolene som er konvertibelt. Vi opplever at det er mange ulike lokale løsninger og stadig nye formater som tas i bruk, som innebærer at det går med alt for mye tid til tekniske problemer i forbindelse med avspilling av opptak.

Når det gjelder NOUens punkt 8.5 og 8.6 er statsadvokatene i Nordland enig i at det er viktig med kursing både av påtalejurister, statsadvokater og dommere for å sikre et godt nok grunnlag for avgjørelser i voldtektsaker. Etter vår erfaring er det ingen tvil om at disse aktørenes kunnskaper om bl a prosessregler, vitnepsykologi og skadevirkninger etter voldtekt er av stor betydning for å treffe riktige avgjørelser. Vi mener også at en større kunnskap om de ulike reaksjonsmønstre hos voldtekts ofre kan være med på å høyne rettssikkerheten i disse sakene. Vi tillater oss også å nevne at også dommere som ikke er i målgruppen for innføringskursene for dommere, bør tilbys kurs. I forhold til påtalejuristene må det også settes fokus på viktigheten av å formulere gode og presise mandater til helsepersonell som oppnevnes for undersøkelse av ofre eller siktede i voldtektssaker.

Et annet forhold som er av stor betydning for den rettslige behandlingen av voldtektssaker, er kompetansen til det helsepersonell som følger opp voldtekts ofre, og vi finner derfor også grunn til å kommentere enkelte av utvalgets forslag som er tatt inn under NOUen kapittel 9. Slik vi ser det, bør det helt klart stilles kvalifikasjonskrav til leger som arbeider med voldtatte, jf punkt 9.4.1, og det bør sørges for både skolering og veiledning av leger og sykepleiere på overgrepsmottakene. Vi tror også det ville være et kvalitetshevende tiltak å få et overordnet

statlig rettsmedisinsk fagorgan som har et faglig ansvar for overgrepsmottakene. Videre har vi også i praksis sett behov for at helsepersonell skoleres i opptreden i retten, idet deres forklaringer kan være svært viktige i enkelte saker. Presisjonsnivå og forståelse av at det stilles kritiske spørsmål kan bli avgjørende for utfallet av saken.

Revisjon av politiets sporsikringspose, jf NOUen punkt 9.4.7, er et arbeid som bør prioriteres. Bl a bør sporsikringsjournalen bli elektronisk, slik at den kan fylles ut maskinelt av legen. Videre bør det utarbeides en egen journal for undersøkelse av siktede. Pr i dag brukes i blant journalen for offeret også ved undersøkelse av mulig gjerningsperson. Dette sikrer at det tas nødvendige prøver, men utfylling av sjemaet blir ganske meningsløs.

Høringsuttalelsen oversendes også elektronisk til oppgitt adresse.


Geir Fornebo
førstestatsadvokat


Jenny Sellæg
statsadvokat

- Kopi: 1. Riksadvokaten , postboks 8002 Dep, 0030 Oslo (Ra 08-172 IFO/jaa)
- vedlagt kopi av uttalelse av 30. mai 2008 fra politimesteren i Salten
2. Politimestrene i Nordland statsadvokatregion